

Sygn. akt III UK 53/09

POSTANOWIENIE

Dnia 7 października 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania E. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

o prawo do renty w związku ze służbą wojskową,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw

Publicznych w dniu 7 października 2009 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego [...] z

dnia 14 stycznia 2009 r.,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Ubezpieczony E. T. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 października 2008 r. Wyrokiem tym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 lutego 2006 r. odmawiającej prawa do renty w związku ze służbą wojskową na dalszy okres.

Skarga oparta została na obu podstawach. W drugiej podstawie kasacyjnej skarżący powołał się na naruszenie: art. 278 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 381 k.p.c., art. 233 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 386 § 4 k.p.c. Zarzucił także naruszenie prawa materialnego – art. 30 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 i art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o

zaopatrzeniu inwalidów wojskowych i wojennych (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 87 ze zm.), naruszenie art. 57 ust. 1 w związku z art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.), a także naruszenie art. 107 tej ustawy związku z art. 64, art. 2 i art. 67 ust. 1 Konstytucji RP.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na występowanie w niniejszej sprawie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego art. 107 w związku z art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a mianowicie, z uwagi na konieczność wyjaśnienia czy dopuszczalne jest odebranie prawa do świadczeń rentowych uzależnionych od niezdolności do pracy, jeżeli przeprowadzone badanie lekarskie wykaże, że aktualny stan zdrowia ubezpieczonego – w zakresie schorzeń, które były podstawą przyznania renty - nie uległ zmianie. Czy sama zmiana przepisów bez zmiany stanu zdrowia uzasadnia zmianę oceny zdolności ubezpieczonego do pracy i tym samym odebranie ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (art. 107 w związku z art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Czy odebranie ubezpieczonemu w takiej sytuacji renty nie narusza zasady ochrony praw nabytych, jego uprawnień do zabezpieczenia społecznego oraz zasady sprawiedliwości społecznej.

Skarżący stwierdził także, że istnieje potrzeba wykładni przepisów postępowania - art. 278 k.p.c. oraz art. 381 k.p.c. w związku z art. 107 w związku z art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i wyjaśnienia wymaga, czy dla ustalenia zdolności do pracy dla oceny istnienia dalszych uprawnień prawa do renty konieczne jest ustalenie na podstawie opinii biegłego lekarza właściwej specjalności zmiany stanu zdrowia w zakresie związanym z podstawami przyznania renty, a nie tylko odniesienie aktualnego stanu zdrowia do zmian przepisów, a także czy ocena zmiany stanu niezdolności do pracy powinna być dokonana na podstawie opinii lekarza medycyny pracy (lub innego biegłego) dla oceny zdolności do pracy ubezpieczonego z uwzględnieniem jego wykształcenia, wykonywanego zawodu,

wieku oraz możliwości znalezienia zatrudnienia odpowiedniego do stanu zdrowia i stopnia naruszenia sprawności organizmu, przy uwarunkowaniach na rynku pracy (bezrobocie, lokalny rynek pracy, itp.).

Skarżący powołał się także na oczywistą zasadność skargi w związku z bezpodstawnym pozbawieniem ubezpieczonego prawa do renty, pozostającej w związku z wypadkiem podczas służby wojskowej, a przez to naruszeniem jego praw nabytych w zakresie uprawnień do zabezpieczenia społecznego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Oczywistym jest, że dwie pierwsze oraz ostatnia, przywołane wyżej, przesłanki dotyczyć muszą przepisów powołanych w podstawach kasacyjnych, bowiem zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach podstaw.

Ze sformułowanego przez skarżącego zagadnienia prawnego wynika, że sprowadza się ono do kwestionowania możliwości pozbawienia prawa do renty jedynie na skutek zmiany przepisów odnoszących się do jednej z przesłanek prawa do renty. W tym skarżący upatruje naruszenia zasady ochrony praw nabytych i prawa do zabezpieczenia społecznego, a także naruszenia zasady sprawiedliwości społecznej. Jednakże przepisy prawa materialnego przywołane przez skarżącego - art. 107 w związku z art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ani pozostałe wskazane w pierwszej podstawie kasacyjnej, nie mogą stanowić podstawy do

rozważenia przedstawionego zagadnienia. Rozważenie zgodności z konstytucyjnymi wzorcami uregulowań, które nakazują stosować przepisy ustawy do stanów faktycznych zaistniałych przed jej wejściem w życie, wymaga powołania tych przepisów. Choć skarżący nie artykułuje tego wprost, to zmiana przepisów, na które się powołuje, to ta zmiana, która zastąpiła pojęcie „inwalidztwo” pojęciem „niezdolności do pracy”. Pojęcie „inwalidztwo”, od którego uzależnione było prawo do renty, funkcjonowało w prawie ubezpieczeń społecznych do 31 sierpnia 1997 r. Od 1 września 1997 r., na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym (Dz.U. Nr 100, poz. 461), wprowadzono do ustawy z dnia 4 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) pojęcie „niezdolność do pracy” (pokrywające się z obecnym zakresem pojęciowym art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Zasadnicza zmiana polegała, ogólnie rzecz ujmując, na tym, że inwalidztwo (do ogółu pracowników) odnoszono do dotychczasowego zatrudnienia rozumianego jako zatrudnienie wykonywane bezpośrednio przed zgłoszeniem wniosku o ustalenie inwalidztwa, a w przypadku górników - do pracy górniczej (por. § 23 ust. 1 i § 24 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 5 sierpnia 1983 r. w sprawie składu komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, trybu postępowania, trybu kierowania na badanie przez te komisje oraz szczegółowych zasad ustalania inwalidztwa, Dz.U. Nr 47, poz. 214 ze zm.), natomiast częściową niezdolność do pracy odnosi się - do poziomu posiadanych kwalifikacji. Zmiana ta miała doniosłe znaczenie normatywne, ponieważ nie każda osoba będąca inwalidą mogła zostać uznana za osobę niezdolną do pracy. Jeśli zatem skarżący wnosił o ocenę zmian legislacyjnych pod kątem ich zgodności z przepisami Konstytucji RP, to winien był przywołać w podstawach kasacyjnych i we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przepisy intertemporalne tej ustawy (art. 10, art. 11 i art.12 tej ustawy). Ponieważ w niniejszej sprawie odmowa przyznania świadczenia rentowego wynikała właśnie ze zmiany przepisów dotyczących przesłanek do tego prawa (ubezpieczony, uprzednio uznawany za inwalidę, nie został uznany za częściowo niezdolnego do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych),

nie występuje w niej problem, czy dopuszczalne jest odebranie prawa do świadczeń rentowych uzależnionych od niezdolności do pracy, jeżeli przeprowadzone badanie lekarskie wykaże, że aktualny stan zdrowia ubezpieczonego – w zakresie schorzeń, które były podstawą przyznania renty- nie uległ zmianie. Dla wyniku sprawy nie ma znaczenia to czy stan zdrowia ubezpieczonego uległ zmianie, czy też nie, ale to czy w świetle aktualnie obowiązujących przepisów powoduje on częściową niezdolność do pracy. Sam fakt, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania odwołuje się do przepisów wskazanych w jej podstawach, nie stanowi o tym, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, lub że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Nie chodzi bowiem o jakiegokolwiek zagadnienie prawne, sformułowane na podstawie tych przepisów, bądź o jakiegokolwiek wątpliwości interpretacyjne tych przepisów. Problem prawny, ujęty w skardze kasacyjnej, dotyczyć musi kwestii decydującej o rozstrzygnięciu sprawy, nie może być dla niej prawnie obojętny. Innymi słowy, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź zachodzi konieczność wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów tylko wtedy, kiedy wynik sprawy uzależniony jest od interpretacji przepisów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2005 r., I PK 98/05, OSNP 2006 nr 15 - 16, poz. 243, z dnia 29 czerwca 2001 r., I PKN 33/01, OSNP 2003 nr 9, poz. 228).

Skarżący powołał się także na potrzebę wykładni, art. 278 k.p.c. oraz art. 381 k.p.c. w związku z art. 107 w związku z art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Potrzeba wykładni przepisu budzącego poważne wątpliwości lub wywołującego rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) zachodzi wtedy, kiedy jego niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie bądź kiedy przepis ten nie doczekał się wykładni w kierunku wskazywanym przez skarżącego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK104/08, LEX nr 42436, z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/0, LEX nr 57231). Przede wszystkim podkreślić należy, że przedstawione

pytania nie dotyczą stosowania prawa procesowego, lecz wykładni prawa materialnego. Pierwsze z nich odnosi się wprost do kwestii przedstawionej wyżej, bowiem pytanie, czy dla oceny istnienia dalszych uprawnień prawa do renty konieczne jest ustalenie na podstawie opinii biegłego lekarza właściwej specjalności zmiany stanu zdrowia w zakresie związanym z podstawami przyznania renty, a nie tylko odniesienie aktualnego stanu zdrowia do zmian przepisów, stanowi powielenie problemu ujętego wcześniej jako zagadnienie prawne. Jak wskazano wyżej, problem ten należało odnieść do innych przepisów niż wskazane w podstawach kasacyjnych. Natomiast pytanie, czy ocena zmiany stanu niezdolności do pracy powinna być dokonana na podstawie opinii lekarza medycyny pracy (lub innego biegłego) dla oceny zdolności do pracy ubezpieczonego z uwzględnieniem jego wykształcenia, wykonywanego zawodu, wieku oraz możliwości znalezienia, przy uwarunkowaniach na rynku pracy (bezrobocie, lokalny rynek pracy, itp.) to, innymi słowy, pytanie, w oparciu o jakie przesłanki należy oceniać ewentualną częściową niezdolność do pracy. Jednakże w tym zakresie skarżący nie przedstawił żadnych wątpliwości interpretacyjnych dotyczących przepisu art. 12 ust. 3 w związku z art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a jedynie ograniczył się do stwierdzenia, że Sądy obu instancji nie uwzględniły uwarunkowań związanych z dalszą możliwością wykonywania przez ubezpieczonego pracy „ze względu na jego wiek, wykształcenia, schorzenia, rynek pracy, itp.”

Skarga niniejsza nie jest także oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), bowiem, jak wyżej przedstawiono, zarzut bezpodstawnego pozbawienia ubezpieczonego prawa do renty, pozostającej w związku z wypadkiem podczas służby wojskowej, a przez to naruszenia jego praw nabytych w zakresie uprawnień do zabezpieczenia społecznego, nie został poparty w podstawie kasacyjnej właściwym przepisem

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c. należało postanowić jak w sentencji.